

Gemeente
Amsterdam

BEPLANTINGSCONCEPTEN BIJ SOBER BEHEER

31 maart 2025

Zonbeplanting:

- Dramatisch, kleurrijk
- Ontwikkelt snel
- Leeft relatief kort
- Dynamisch
- Bladverliezend
- Bomen afwezig/verspreid
- Intensief onderhoud

Schaduwbeplanting:

- Sereen, rustig, bladtexturen
- Ontwikkelt langzaam
- Leeft lang
- Minder dynamisch
- Wintergroen, bodembedekkend
- Bomen dominant
- Extensief onderhoud

Richtlijn voor de bezonning van beplanting in het groeiseizoen (maart-oktober):

- zon beplanting: minimaal 4-5 uur zon
- halfschaduw beplanting: 1-3 uur zon
- schaduw beplanting: maximaal 1 uur zon

Colofon:

Beplantingsconcepten bij sober beheer
samengesteld door R&D, team OPR
Ton Muller, Ria Bos en Rixt Hofman
I.s.m. Stadswerken en V&OR
datum: 31 maart 2025

Beplantingsconcepten bij sober beheer

Inleiding

Dit is een conceptversie, bedoeld als voorlopig werkdocument totdat een definitieve versie is vastgesteld. Op termijn zullen de concepten ook in het handboek groen opgenomen worden.

Waarom deze beplantingsconcepten:

- Aanleiding: bezuiniging op beheer, van verzorgd naar sober in 2025
- Ambitie: rigoreus vergroenen van de stad
- Gevolg: noodzaak om te kiezen voor een nieuwe richting van het ontwerp, de aanleg en het beheer van beplanting in Amsterdam
- Middel: nieuwe beplantingsconcepten voor robuuste en duurzame beplanting waarbij beleving, klimaatadaptatie, biodiversiteit en beheer samen op gaan

De beplantingsconcepten zijn een richtlijn om beplanting te ontwerpen voor de hoogstedelijke openbare ruimte van Amsterdam. In principe is er voor iedere plek een of een combinatie van deze concepten te gebruiken.

Voor grotere groene plekken zoals parken, natuurgebieden en groene scheggen worden nog concepten ontwikkeld.

Voor Wadi's/infiltratiestroken volgen nog nadere uitgangspunten.

Uitgangspunten

- Beplanting op basis van **habitats**...zoveel mogelijk **diversiteit aan plantsoorten**....zowel hout- als kruidachtigen
- **Groeiplaatscondities** voorop...Juiste plant..juiste plek...licht, vocht, bodem
- Een **bodembedekkende laag** van beplanting is essentieel
- Bodem/Grond: een goede uitgangssituatie is essentieel. Altijd bestaande grond checken, indien geschikt, deze gebruiken als uitgangspunt voor sortiment.

- **Klimaatverandering** is leidend
- Planten moeten droogte/hitte tolerant zijn, of juist tegen overstroming kunnen, robuust zijn en zich kunnen aanpassen
- Planten hebben een rol voor **biodiversiteit**. Als voedsel, maar ook voor schuilen en nestelen. Zo biodivers mogelijk...toepassing van inheemse planten, indien alle aspecten van de plek dat toelaten. Bloemrijke grasmengels zijn altijd inheems.
- De hoeveelheid **zonlicht** die een beplanting dagelijks krijgt is essentieel en leidend voor de beplantingsconcepten (zie ook pag. 2)

Uitgangspunten beheer en nazorg

- Op basis van een **beheervisie en het streefbeeld** voor de toekomst, waar de natuurlijke successie leidend is.
- Doel: het **begeleiden** d.m.v. beheermaatregelen naar een **stabiele** beplanting in een aantal jaren. Daarbij zo min mogelijk verstoren van biodiversiteit, bijvoorbeeld niet schoffelen. Zoveel mogelijk een natuurlijke ontwikkeling vanaf de aanplant.
- Binnen 3 jaar is de beplanting op maaiveldniveau **sluitend**. Hoger-groeiende planten als heesters en bomen ontwikkelen langzamer.
- **Eén niveau van sober beheer**, nazorg op verzorgd, gedurende 3-4 jaar: vanaf de aanplant een natuurlijke ontwikkeling richting het streefbeeld.
- Alleen ongewenst woekerende soorten verwijderen, die zorgen voor minder diversiteit aan soorten.
- Geen bewatering, alleen na aanplanten
- **Sortiment** heesters die vrijuit mogen groeien, volwassen hoogte passend bij de plek, groot aandeel vraagt om weinig verjonging
- **Levensduur** vervanging: Vaste planten zon: 10 jaar, schaduw 15 jaar. Heesters zon 15 jaar, schaduw 20 jaar

Opmerkingen en aanvullingen

- Houdt bij **verkeerssituaties** (hoeken, kruispunten en oversteekplekken) rekening met een maximumhoogte van beplanting van 40 cm in de obstakelvrije zone. Waar de obstakelvrije zone ligt, verschilt per situatie. Vraag hierover advies bij een verkeerskundige. Ook voor sociale veiligheid moet beplanting soms laag blijven zodat er voldoende overzicht is.
- **Mixbeplanting:** Per mix worden minimaal 2 en maximaal 5 plantsoorten (heesters en/of vaste planten/siergrassen) gemengd aangeplant in percentages. (bijv. plant 1=30%, plant 2=10%, plant 3, 4 en 5= ieder 20%).
- **Groepsbeplanting:** Groepen van 1 soort in afwisselende vorm en afmeting. De groepen hebben voldoende maat om herkenbaar te zijn als groep.
- De concepten zijn ook toepasbaar voor **tijdelijke plekken**. Voor tijdelijke beplantingen kan een kortere omlooptijd gelden. Specifieke richtlijnen voor tijdelijke plekken worden op termijn nog nader bepaald.
- Indien **grond vervuild** is met wortel- onkruiden dan vervangen voor schone grond of inzaaien met gras en aantal jaren maaien als gazon. Ook vooraf checken op bodemverdichting.

Toelichting sortiment/soorten

Bij de concepten worden lijsten met te gebruiken vaste planten (en siergrassen) gegeven. Dit is een weloverwogen selectie van robuuste planten uit de 'best practice' vaste plantenlijst (handboek groen/Puccini), die naar verwachting passen bij sober beheer.

Vaste planten die niet in de lijsten staan worden **niet toegestaan**.

Er zijn enkele planten toegevoegd die nu niet in de Puccini lijsten voorkomen, deze zijn aangegeven met een *.

In Q1 2026 worden ook de lijsten in het handboek groen aangepast op de beplantingsconcepten.

Voor heesters zijn nu geen lijsten aan de concepten toegevoegd, hiervoor verwijzen we naar de heesterlijsten van het handboek groen/Puccini. Deze lijsten worden in de toekomst nog aangepast en

aangevuld met informatie die helpt bij het ontwerpen met heesters.

Voor vragen over toe te passen heesters kun je contact opnemen met beplantingsexperts van Team Ontwerp Publieke Ruimte.

* planten die niet in de huidige Puccini lijst voorkomen

BEPLANTINGSCONCEPTEN

Deze zes concepten zijn een aanvulling op de beplantingstypen in het Handboek Groen en worden met de actualisatie van het handboek groen in Q1 integraal onderdeel van het Handboek Groen.

1. **TAPIJT:** Zon en schaduw

- combinatie van heesters en vaste planten/siergrassen
- in principe overal: plekken en straten

2. **BOOMSPIEGELS:** Zon en schaduw

- lage heesters of vaste planten/siergrassen of bloemrijk gras
- in boomspiegels

3. **BOSVLOER:** Schaduw

- combinatie van heesters en vaste planten/siergrassen
- op plekken: pocketpark, plek in park, brede straat of wadi

4. **BLOEMRIJK GRASLAND:** Zon

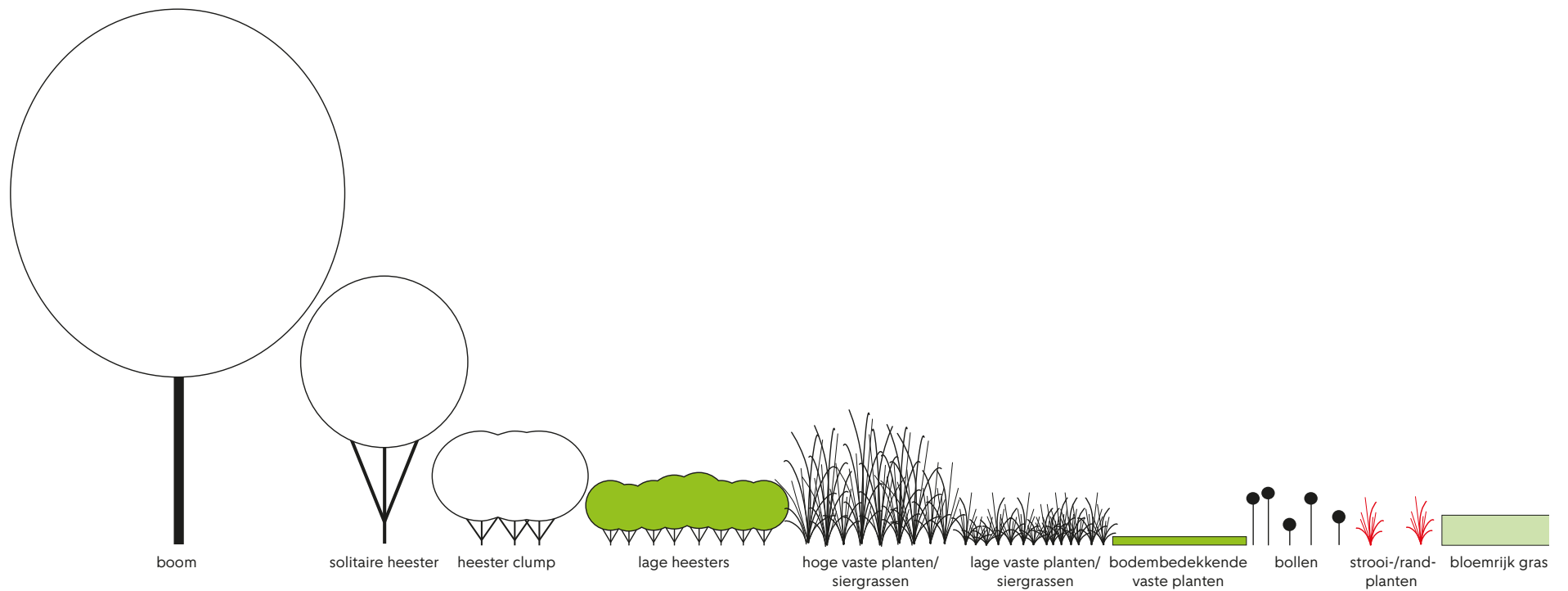
- gezaaid bloemrijk grasland eventueel met heestergroepen
- op plekken en langs straten: in bermen van landschappelijke lange lijnen, parken, ecologische verbindingzones (EHS)

5. **STEDELIJKE BLOEMENWEIDE:** Zon

- gezaaid bloemrijk grasland met vaste planten/siergrassen en heesters in grote groepen
- op plekken: pocketpark, plek in park en in brede straat

6. **HOGЕ GROEPEN:** Zon

- hoge vaste planten/siergrassen in grote groepen in combinatie met heesters
- op plekken: pocketpark, plek in park, plein of in een brede straat

BOUWSTENEN BEPLANTINGSCONCEPTEN

De beplantingsconcepten bestaan uit de onderstaande bouwstenen (zie per concept welke bouwstenen hoe toegepast kunnen worden):

Houtige beplanting:

LAGE HEESTERS

- Lage heesters in de zon ca. 50cm tot 100cm, in schaduw 20-100cm
- In groepen en/of mix aanplanten

HEESTER CLUMPS

- Heesterclumps (groepen) > 120cm
- De heesters groeien vrijuit en zijn qua hoogte duidelijk te onderscheiden van de omliggende beplanting

HEESTERS SOLITAIR

- Solitaire heesters > 150cm
- De heesters groeien vrijuit en zijn qua hoogte duidelijk te onderscheiden van de omliggende beplanting

BOMEN

Kruidachtige beplanting:

BODEMBEDEKKENDE VASTE PLANTEN

- Bodembedekkende laag van vaste planten tot ca. 20cm hoog
- Deze bodembedekkende vaste planten worden aangeplant onder heesters om onkruid te onderdrukken en vocht in de bodem te houden. Deze mogen qua hoogte niet concurreren met de heesters.
- Als de heesters groter groeien kunnen deze de bodembedekkende vaste planten wegconcurreren, bijplanten hiervan is dan niet meer nodig.
- Aangeplant in een mix van minimaal 2 soorten of in groepen (minimaal 2 soorten en maximaal 5)

LAGE VASTE PLANTEN/SIERGRASSEN

- vaste planten en siergrassen 30-80cm
- in groepen en/of of mix aangeplant

HOGHE VASTE PLANTEN/SIERGRASSEN

- Vaste planten/siergrassen in groepen of solitair aangeplant
- Minimaal 80 cm hoog (zodat ze bestand zijn tegen onkruid)

BOLLEN

- Bollen kunnen toegepast worden, mits ze hoog genoeg zijn om in het voorjaar boven de beplanting uit te groeien.

RANDPLANTEN (EXTRA)

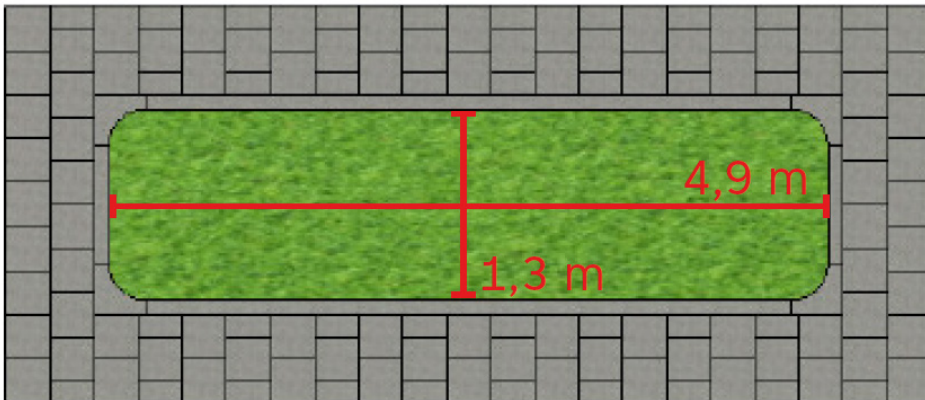
- In de randen van de plantvakken kunnen enkele solitaire vaste planten toegevoegd worden voor meer **variatie in beeld en biodiversiteit**. Dit zijn extra planten, ze mogen in de loop van de tijd wegvallen en worden niet ingeboet

STROOIPLANTEN (EXTRA)

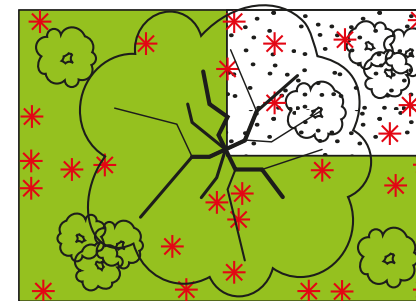
- **Kortlevende en/of uitzaaiende soorten** gestrooid. Ze kunnen gaatjes opvullen en verdwijnen zodra de concurrentie van andere planten te hoog wordt. Dit zijn extra planten, deze komen bovenop het totaal aantal planten wat nodig is om het vak sluitend te maken en worden niet ingeboet.

BLOEMRIJK GRAS

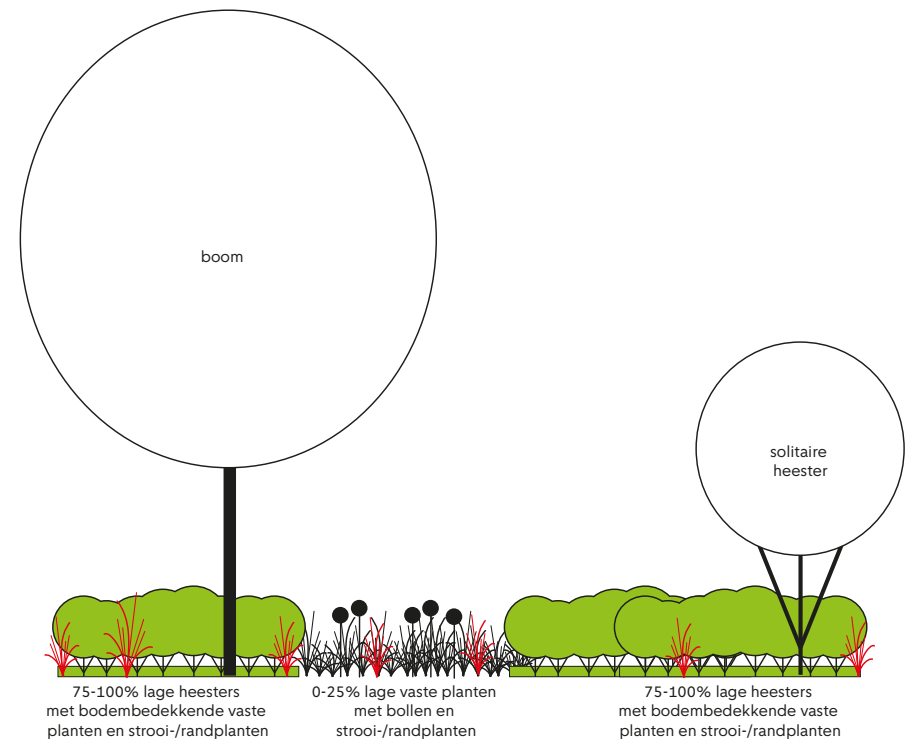
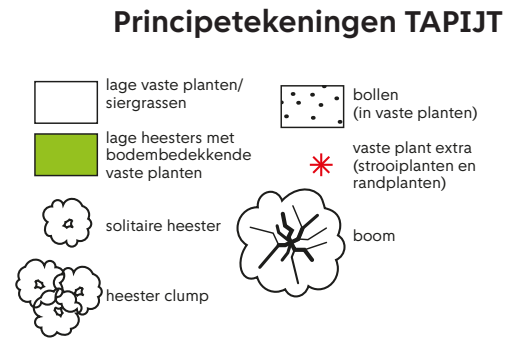
- Uitsluitend inheemse zaaimengsels (Amsterdamse zaadmengsels zie Handboek Groen)

minimale maten plantvak TAPIJT

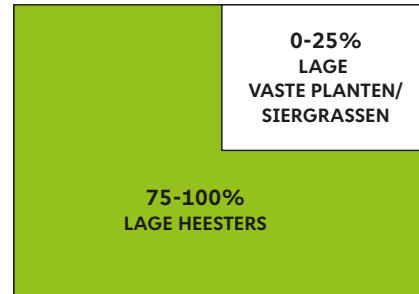

1. TAPIJT bouwstenen

1. TAPIJT van heesters en vaste planten

- In zon (halfschaduw) en schaduw
- In principe overal, plekken en straten
- Vak minimaal 1,30 x 4,90 m

1. TAPIJT verhoudingen

Omschrijving en streefbeeld

Doel is een sluitend TAPIJT van lage heesters (75-100%) met eventueel vaste planten (0-25%), die het plantvak geheel bedekt. Heesters in de zon hebben een hoogte van 50-100 cm, in de schaduw is minder onkruidruk, hier kunnen ook lagere heesters toegepast worden van 20-100 cm

De 0-25% vaste planten (en/of siergrassen) zijn uitsluitend sterke soorten en deze worden in groepen toegepast. Hiermee kan extra variatie in het beeld en biodiversiteit aangebracht worden. In het TAPIJT kunnen ook solitaire heesters en heester clumps voorkomen, deze zijn qua beeld hoger en duidelijk te onderscheiden van de het TAPIJT.

Om onkruid te onderdrukken en vocht in de bodem te houden worden onder de heesters bodembedekkende lage vaste planten aangeplant. Deze mogen qua hoogte niet concurreren met de heesters. Als de heesters in het TAPIJT groter groeien kunnen deze de lage vaste planten wegconcurreren, bijplanten hiervan is dan niet meer nodig. Voor meer variatie in beeld en biodiversiteit kunnen ook bollen en extra rand- en strooiplanten toegevoegd worden.

Bouwstenen Tapijt:

LAGE HEESTERS (75-100%)

- in groepen en/of mix aanplanten

LAGE VASTE PLANTEN/SIERGRASSEN (0-25%)

- vaste planten en grassen tussen de lage heesters in groepen aangeplant.

BODEMBEDEKKENDE VASTE PLANTEN

- bodembedekkende laag vaste planten tot ca. 20cm hoog onder de lage heesters aangeplant

OPTIONEEL:

RANDPLANTEN (EXTRA)

- solitaire vaste planten/siergrassen (ook kortlevende soorten)

STROOIPLANTEN (EXTRA)

- Kortlevende en/of uitzaaiende soorten gestrooid in het tapijt.

BOLLEN

- in de groepen vaste planten (0-25%) van het TAPIJT en in de randen kunnen bollen toegevoegd worden

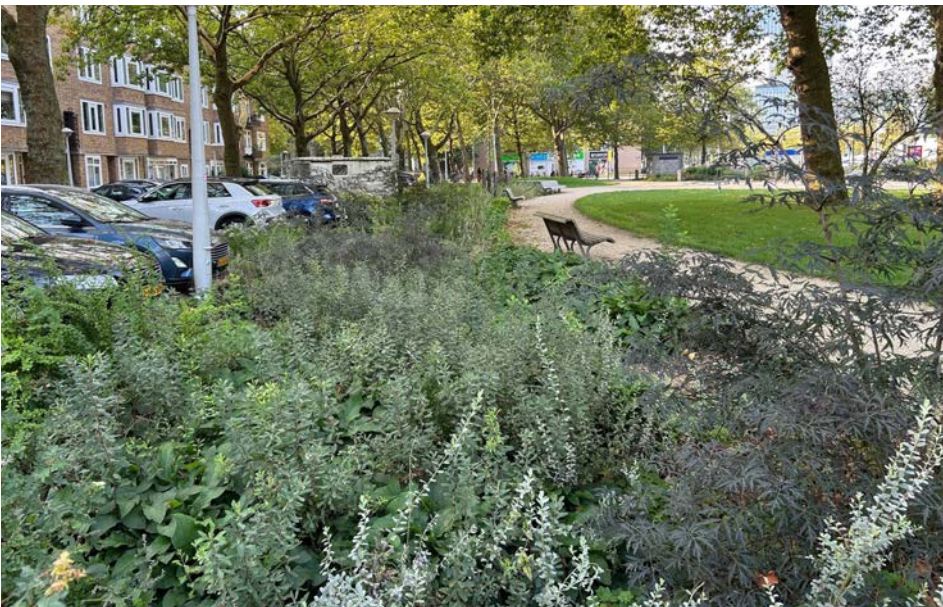
HEESTER CLUMPS

- Heesterclumps (groepen) kunnen zowel in het heestertapijt (75-100%) als in de vaste planten (0-25%) aangeplant worden. Ze groeien vrijuit en zijn qua hoogte duidelijk te onderscheiden van het TAPIJT

HEESTERS SOLITAIR

- Deze heesters kunnen zowel in het heestertapijt (75-100%) als in de vaste planten (0-25%) aangeplant worden.

BOMEN

Toekomst/successie

- Na 3-5 jaar is er een sluitend TAPIJT
- Als de heesters van het TAPIJT groter groeien kunnen de lage vaste planten onder de heesters wegvallen, inboeten van deze onderbegroeiing is niet nodig.
- Sommige heestersoorten in het tapijt kunnen anderen verdringen
- Kortlevende extra planten en randplanten kunnen wegvallen naarmate de heesters groter groeien, deze worden niet ingeboet.

Beheer

- Ongewenste agressieve (en invasieve) onkruiden (zoals brandnetel, kweek, haagwinde, etc.) die de beplanting weg kunnen concurreren en de biodiversiteit verkleinen en houtige opslag (zoals braam, zaailingen van bomen en heesters) periodiek verwijderen.
- Heesters mogen vrijuit groeien, solitairen en wintergroene soorten alleen snoeien wanneer ze overkoken of voor overlast zorgen
- Heesters alleen periodiek verjongen wanneer vitaliseren nodig is (zo min mogelijk)
- Inboet: lage heesters, heesterclumps, solitaire heesters en lage vaste planten/siergrassen worden ingeboet. Randplanten, strooiplanten en de bodembedekkende vaste planten worden niet ingeboet
- In de beplanting wordt niet geschoffeld (wortels beschadigen) maar geplukt.
- Vaste planten/siergrassen (m.u.v. wintergroene soorten) 1 x per jaar knippen in februari indien nodig

Soorten:

LAGE HEESTERS-75-100%

Lage Heesters ca. 20-100cm schaduw, 50-100cm zon

Zie Puccinilijst

LAGE VASTE PLANTEN 0-25%

Groepen vaste planten/siergrassen in zon

Aster ageratoides cv

Carex morowii 'Variegata' (wintergroen)

Carex morowii 'Irish green' (wintergroen)

Iris sibirica 'Perry's Blue'

Kalimeris incisa 'Madiva'

Lysimachia ciliata 'Firecracker'

Lysimachia clethroides

Miscanthus sinensis 'Yaku Jima'

Miscanthus sinensis 'Little Kitten'

Nepeta 'Six Hills Giant'

Nepeta faassenii 'Walker's Low'

Persicaria amplexicaulis cv

Phlomis russeliana

Rudbeckia fulgida 'Goldsturm'

Rudbeckia fulgida var. *deamii*

Yucca filamentosa (wintergroen)

Groepen vaste planten/siergrassen in halfschaduw

Aruncus 'Horatio'

Aster ageratoides cv

Carex morowii cv (wintergroen)

Carex morowii 'Irish green' (wintergroen)

Carex morowii 'Variegata' (wintergroen)

Carex muskingumensis (wintergroen)

Carex oshimensis cv (wintergroen)

Carex pendula (wintergroen)

Carex sylvatica (wintergroen)

Iris foetidissima

Lysimachia ciliata 'Firecracker'

Lysimachia clethroides

Persicaria amplexicaulis cv

Phlomis russeliana
Trachystemon orientalis

Groepen vaste planten/siergrassen in de schaduw

Aruncus 'Horatio'
Carex morowii 'Mosten' (wintergroen)
Carex morowii 'Irish green' (wintergroen)
Carex morowii 'Variegata' (wintergroen)
Carex muskingumensis (wintergroen)
Carex oshimensis cv (wintergroen)
Carex pendula (wintergroen)
Carex sylvatica (wintergroen)
Dryopteris affinis (wintergroen)
Dryopteris filix-mas
Dryopteris erythrosora
Iris foetidissima
Persicaria amplexicaulis cv
Symphytum officinale
Trachystemon orientalis

BODEMBEDEKKENDE VASTE PLANTEN

bodembedekkende vaste planten (tot ca. 20cm) onder lage heesters, zon:

*Ajuga reptans**
Alchemilla mollis
Geranium sanguineum var. *Striatum*
*Glechoma hederacea**
Persicaria affinis 'Darjeeling Red'
Vinca minor (heester wintergoen)
Waldsteinia ternata (wintergroen)

bodembedekkende vaste planten (tot ca. 20cm) onder lage heesters, halfschaduw:

*Ajuga reptans**
Ajuga reptans 'Catlin's Giant'
Alchemilla mollis
Brunnera macrophylla 'Caucasian Carpet'
*Brunnera siberica**

Fragaria vesca
Geranium cantabrigiense 'St. Ola'
Geranium macrorrhizum cv
*Glechoma hederacea**
Lamium maculatum (en cv's)
Ophiopogon japonicus (wintergroen)
Pachysandra terminalis 'Green sheen' (wintergroen)
Persicaria affinis 'Darjeeling Red'
Symphytum grandiflorum/'Wisley Blue'
Vinca minor (heester wintergoen)
Waldsteinia ternata (wintergroen)

bodembedekkende vaste planten (tot ca. 20cm) onder lage heesters, schaduw:

Brunnera macrophylla 'Caucasian Carpet'
Brunnera siberica *
Fragaria vesca
Geranium cantabrigiense 'St. Ola'
Geranium macrorrhizum cv
Glechoma hederacea *
Lamium maculatum (en cv's)
Ophiopogon japonicus (wintergroen)
Pachysandra terminalis 'Green sheen' (wintergroen)
Symphytum grandiflorum/'Wisley Blue'
Vinca minor (heester wintergoen)
Waldsteinia ternata (wintergroen)

OPTIONEEL:

RANDPLANTEN (EXTRA)

randplanten (solitair) bij lage heesters, zon

*Achillea millefolium** (kortlevend, inheems)
Alchemilla mollis
Aquilegia vulgaris * (kortlevend, inheems)
Calamintha nepeta cv's
Carex morowii 'Variegata' (wintergroen)
Carex morowii 'Irish green' (wintergroen)
*Erigeron karvinskianus** (kortlevend)
Euphorbia characias cv's *
Geranium 'Patricia' *
Geranium 'Rozanne' *
Geranium sanguineum var. *Striatum*
Geranium 'Tiny Monster'
Helleborus argutifolius (wintergroen)
Hemerocallis sp.
Iris sibirica 'Perry's Blue'
Liriope muscari 'MoneyMaker' en cv's/spicata (wintergroen)
Lunaria rediviva * (kortlevend, inheems)
Melica uniflora * (inheems)
Nepeta Kit Kat
Nepeta 'Six Hills Giant'
Nepeta faassenii 'Walker's Low'
Origanum vulgare * (kortlevend, inheems)
Salvia nemerosa cv's
Salvia pratensis (inheems)
Sedum spectabile 'Herbstfreude'/'Brilliant'

randplanten (solitair) bij lage heesters, halfschaduw

Carex morowii 'Mosten' (wintergroen)
Carex morowii 'Irish green' (wintergroen)
Geranium cantabrigiense 'St. Ola'
Geranium macrorrhizum cv
Helleborus argutifolius (wintergroen)
Helleborus foetidus
Helleborus orientalis
Heuchera villosa 'Autumn Bride'

Iris foetidissima (wintergroen)
Liriope muscari 'MoneyMaker' en cv's/spicata (wintergroen)
Lunaria rediviva * (kortlevend, inheems)
Luzula sylvatica * (wintergroen, inheems)
Melica uniflora * (inheems)
Nepeta 'Six Hills Giant'
Nepeta faassenii 'Walker's Low'
Primula vulgaris * (inheems)
Symphytum officinale

randplanten (solitair) bij lage heesters, schaduw

Asplenium scolopendrium
Carex morowii 'Mosten' (wintergroen)
Carex morowii 'Irish green' (wintergroen)
Epimedium 'Frohnleiten'/'Versicolor' (wintergroen)
Helleborus argutifolius (wintergroen)
Helleborus foetidus
Helleborus orientalis (wintergroen)
Heuchera villosa 'Autumn Bride'
Iris foetidissima
Liriope muscari 'MoneyMaker' en cv's/spicata (wintergroen)
Luzula sylvatica * (wintergroen, inheems)
Melica uniflora * (inheems)
Primula vulgaris * (inheems)
Symphytum officinale

STROOIPLANTEN (EXTRA)

in lage heesters en lage vaste planten, kortlevend en/of uitzaaiend

*Achillea millefolium** (inheems), zon, halfschaduw
*Aquilegia vulgaris** (inheems), zon, halfschaduw
Betonica officinalis * (inheems), zon
Cichorium intybus * (inheems), zon
Clinopodium vulgare * (inheems), halfschaduw
Echium vulgare * (inheems), zon
Erigeron karvinskianus * zon
Euphorbia cyparissias * (inheems), zon
Geranium nodosum, halfschaduw, schaduw
Geranium phaeum (inheems), halfschaduw, schaduw

1. TAPIJT

Hypericum perforatum * (inheems), zon
Leucanthemum vulgare * (inheems), zon
Lunaria rediviva * (inheems) zon, halfschaduw, schaduw
Oenothera biennis * (inheems), zon
*Origanum vulgare** (inheems), zon
Pilosella aurantiaca * (inheems), zon
Prunella vulgaris * (inheems), halfschaduw
Salvia pratensis * (inheems), zon
Silene dioica * (inheems), zon, halfschaduw
Valeriana officinalis * (inheems), zon
Verbascum soorten * (inheems), zon

BOLLEN

Zie Puccinilijst

HEESTER CLUMPS

Zie Puccinilijst

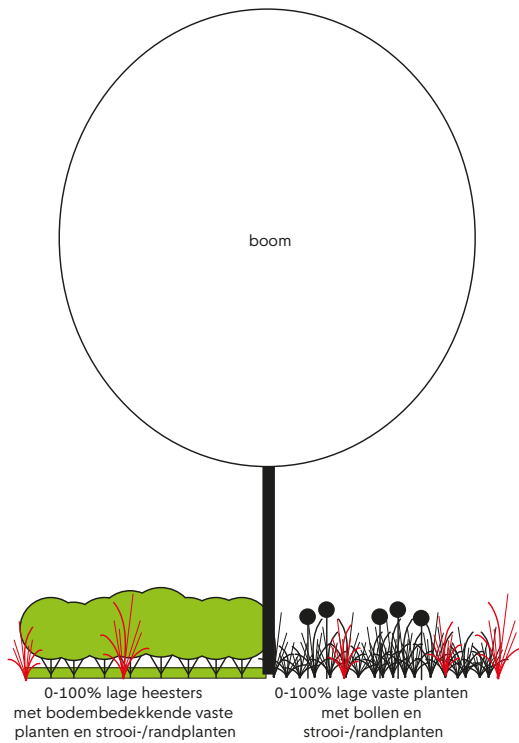
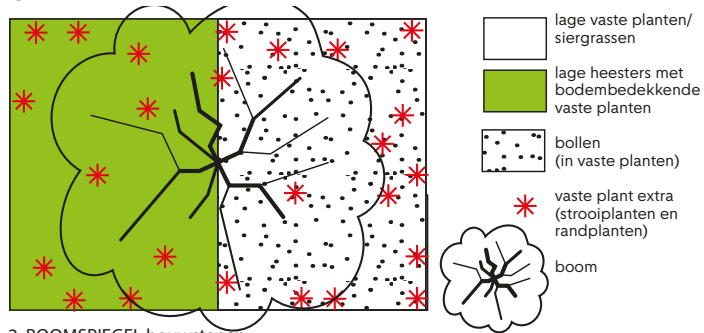
HEESTERS SOLITAIR

Zie Puccinilijst

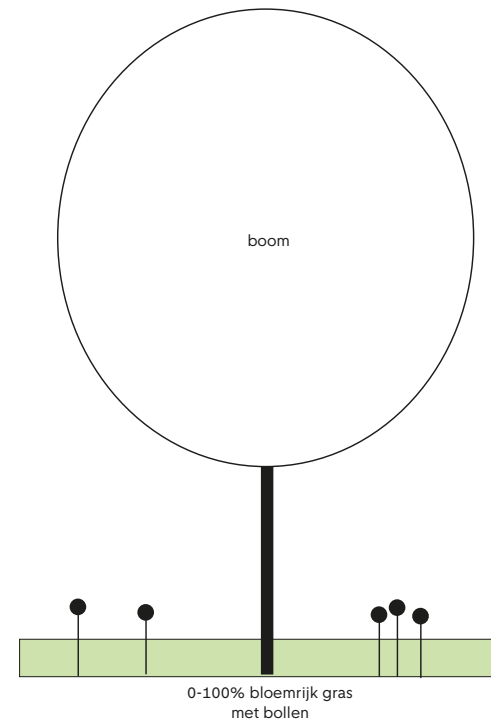
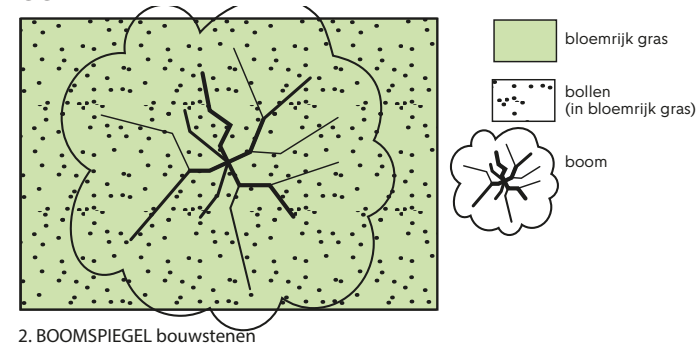
BOMEN

Zie Puccinilijst

OPTIE 1

COMBINATIE 2

2. BOOMSPIEGELS

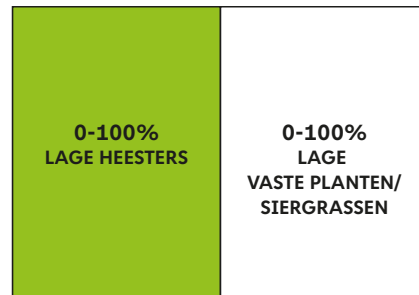
- In zon en schaduw
- In boomspiegels
- Minimaal 0,9 x 0,9 m. (bij aanleg) en max 2,1 x 2,1 m. (max. bij bestaande bomen)

Omschrijving en streefbeeld

Boomspiegels zijn vaak moeilijke groeiplaatsen omdat de boom al veel vocht en voeding uit de bodem neemt en omdat er vaak oppervlakkige wortels of zelfs wortelopdruk aanwezig is. Daarnaast is er soms diepe schaduw en verstikking door langzaam verterend blad in het najaar (bijv. bij Platanen). Alleen zeer robuuste planten overleven hier. Bekijk per project wat haalbaar en levensvatbaar is en bespreek dit met een boomadviseur. Vooral van belang is dat de nazorggarantie (5 jaar) van de aannemer op nieuw aangeplante bomen gewaarborgd is. Wanneer vergroenen niet reëel blijkt dan is er nog een optie voor halfverharding, zie hiervoor handboek groen. Boomspiegels met bomen die oppervlakkige wortelen en monumentale bomen worden niet ingeplant.

Er zijn 3 manieren om de boomspiegel te vergroenen. De eerste is niets doen en de natuur haar gang laten gaan. De tweede is inzaaien met bloemrijk gras. De derde is volledig inplanten. Een volledig begroeide boomspiegel bestaat dan uit lage heesters 0-100% en/of vaste planten 0-100% of 100% bloemrijk gras.

De planten worden groepsgewijs of gemixt aangeplant. Onder de heesters wordt net als bij het tapijt een bodembedekkende laag van lage vaste planten aangelegd. In de boomspiegels kunnen ook solitaire extra planten toegevoegd worden voor meer **variatie in beeld en biodiversiteit**.

2. BOOMSPIEGEL verhoudingen, optie 1

2. BOOMSPIEGEL verhoudingen, optie 2

Bouwstenen Boomspiegels

OPTIE 1

LAGE HEESTERS 0-100%

- maximaal 70 cm hoog (i.v.m. boomvoetinspecties, verkeersveiligheid en om overhang/overlast te voorkomen)
- in groepen en/of mix aanplanten

LAGE VASTE PLANTEN/SIERGRASSEN 0-100%

- lage vaste planten en grassen in groepen of mix aangeplant

BODEMBEDEKKENDE VASTE PLANTEN

- bodembedekkende laag vaste planten tot ca. 20cm hoog onder de lage heesters aangeplant

BOMEN

- al onderdeel van de boomspiegel

OPTIONEEL:

RANDPLANTEN (EXTRA)

- solitaire vaste planten (ook kortlevende soorten)

STROOIPLANTEN (EXTRA)

- Enkele kortlevende en/of uitzaaiende soorten gestrooid in de boomspiegel.

BOLLEN

- Bollen kunnen toegepast worden in de vaste planten en aan de randen van de boomspiegel.

OPTIE 2

BLOEMRIJK GRAS 70-100%

- inheems zaaimengsel

OPTIONEEL:

BOLLEN

- Bollen kunnen toegevoegd worden aan het bloemrijk gras

Toekomst/successie

binnen 3 jaar een sluitend heester- en/of vaste plantenvak

- Er mogen met elkaar concurrerende soorten in de boomspiegel voorkomen, de sterkste soort overwint, doel is een stabiele sluitende beplanting

Beheer:

- Ongewenste agressieve (en invasieve) onkruiden (zoals brandnetel, kweek, haagwinde, etc.) die de beplanting weg kunnen concurreren en de biodiversiteit verkleinen en houtige opslag (zoals braam, zaailingen van bomen en heesters) periodiek verwijderen.
- Heesters mogen vrijuit groeien, solitairen en wintergroene soorten alleen snoeien wanneer ze overkoken of voor overlast zorgen
- Heesters alleen periodiek verjongen wanneer vitaliseren nodig is (zo min mogelijk)
- Inboet: lage heesters en lage vaste planten/siergrassen worden ingeboet. Randplanten, strooiplanten en de bodembedekkende vaste planten worden niet ingeboet
- In de beplanting wordt niet geschoffeld (wortels beschadigen) maar geplukt.
- Vaste planten (m.u.v. wintergroene soorten) 1 x per jaar knippen in februari indien nodig

Soorten:

BOMEN

al onderdeel van de boomspiegel

OPTIE 1

LAGE HEESTERS 0-100%

Lage Heesters ca. 20-100cm schaduw, 50-100cm zon

Zie Puccinilijst

LAGE VASTE PLANTEN/SIERGRASSEN 0-100%

Vaste planten/siergrassen zon

Aster ageratoides cv

Carex morowii 'Irish green' (wintergroen)

Carex morowii 'Variegata' (wintergroen)

Geranium sanguineum var. *Striatum*

Geranium 'Tiny Monster'

Helleborus argutifolius (wintergroen)

Hemerocallis sp.

Kalimeris incisa 'Madiva'

Nepeta faassenii 'Walker's Low'

Nepeta 'Six Hills Giant'

Phlomis russeliana

Vaste planten/siergrassen, halfschaduw

Aster ageratoides cv

Brunnera macrophylla 'Caucasian Carpet' *

Brunnera macrophylla 'Sea Heart'

*Brunnera sibirica**

Carex morowii 'Mosten' (wintergroen)

Carex morowii 'Irish green' (wintergroen)

Carex morowii 'Variegata' (wintergroen)

Carex oshimensis cv (wintergroen)

Carex pendula (wintergroen)

Euphorbia amygdaloides var. *robbiae* (wintergroen)

Helleborus argutifolius (wintergroen)

Iris foetidissima (wintergroen)

Liriope muscari 'MoneyMaker' en cv's/spicata (wintergroen)

Nepeta faassenii 'Walker's Low'

Nepeta 'Six Hills Giant'
Phlomis russeliana
Polypodium vulgare
Symphytum officinale
Trachystemon orientalis

Vaste planten/siergrassen, schaduw

Asplenium scolopendrium
*Brunnera macrophylla 'Caucasian Carpet' **
Brunnera macrophylla 'Sea Heart'
*Brunnera sibirica**
Carex morowii 'Mosten' (wintergroen)
Carex morowii 'Irish green' (wintergroen)
Carex morowii 'Variegata' (wintergroen)
Carex oshimensis cv (wintergroen)
Carex pendula (wintergroen)
Dryopteris affinis (wintergroen)
Epimedium 'Frohnleiten'/'Versicolor' (wintergroen)
Euphorbia amygdaloides var. robbiae (wintergroen)
Helleborus argutifolius (wintergroen)
Iris foetidissima
Lamiaeum galeobdolon 'Florentinum' (wintergroen)
Lamium maculatum (en cv's)
Liriope muscari 'Moneymaker' en cv's/spicata (wintergroen)
Polypodium vulgare
Symphytum grandiflorum/'Wisley Blue'
Symphytum officinale
Trachystemon orientalis

LAGE VASTE PLANTEN ONDER LAGE HEESTERS

bodembedekkende vaste planten (tot ca. 20cm) in zon:

*Ajuga reptans**
Geranium sanguineum var. Striatum
*Glechoma hederacea**
Persicaria affinis 'Darjeeling Red'
Vinca minor (heester wintergoen)
Waldsteinia ternata (wintergroen)

bodembedekkende vaste planten (tot ca. 20cm) in halfschaduw:

*Ajuga reptans**
Ajuga reptans 'Catlin's Giant'
Brunnera macrophylla 'Caucasian Carpet'
*Brunnera sibirica**
Fragaria vesca
*Glechoma hederacea**
Lamiaeum galeobdolon 'Florentinum' (wintergroen)
Lamium maculatum (en cv's)
Ophiopogon japonicus (wintergroen)
Persicaria affinis 'Darjeeling Red'
Symphytum grandiflorum/'Wisley Blue'
Vinca minor (heester wintergoen)
Waldsteinia ternata (wintergroen)

bodembedekkende vaste planten (tot ca. 20cm) in schaduw:

Brunnera macrophylla 'Caucasian Carpet'
*Brunnera sibirica **
Fragaria vesca
*Glechoma hederacea **
Lamiaeum galeobdolon 'Florentinum' (wintergroen)
Lamium maculatum (en cv's)
Ophiopogon japonicus (wintergroen)
Symphytum grandiflorum/'Wisley Blue'
Vinca minor (heester wintergoen)
Waldsteinia ternata (wintergroen)

OPTIONEEL:

RANDPLANTEN (EXTRA) (zie ook strooiplanten)

randplanten (solitair)

*Achillea millefolium** (kortlevend inheems)
*Aquilegia vulgaris ** (kortlevend inheems)
Calamintha nepeta cv
Carex morowii 'Variegata' (wintergroen)
Carex morowii 'Irish green' (wintergroen)
*Erigeron karvinskianus** (kortlevend)
Geranium sanguineum var. Striatum

Geranium 'Tiny Monster'
Helleborus argutifolius (wintergroen)
Hemerocallis sp.
Liriope muscari 'MoneyMaker' en cv's/spicata (wintergroen)
Lunaria rediviva * (kortlevend inheems)
Nepeta 'Six Hills Giant'
Nepeta faassenii 'Walker's Low'
*Origanum vulgare** (kortlevend inheems)

randplanten (solitair) halfschaduw

Carex morowii 'Mosten' (wintergroen)
Carex morowii 'Irish green' (wintergroen)
Helleborus argutifolius (wintergroen)
Iris foetidissima (wintergroen)
Liriope muscari 'MoneyMaker' en cv's/spicata (wintergroen)
Lunaria rediviva * (kortlevend inheems)
Nepeta 'Six Hills Giant'
Nepeta faassenii 'Walker's Low'
Symphytum officinale

randplanten (solitair) schaduw

Asplenium scolopendrium
Carex morowii 'Mosten' (wintergroen)
Carex morowii 'Irish green' (wintergroen)
Epimedium 'Frohnleiten'/'Versicolor' (wintergroen)
Helleborus argutifolius (wintergroen)
Iris foetidissima
Liriope muscari 'MoneyMaker' en cv's/spicata (wintergroen)
Symphytum officinale

STROOIPLANTEN (EXTRA)

kortlevende en/of uitzaaiende planten

*Achillea millefolium** (inheems), zon, halfschaduw
*Aquilegia vulgaris** (inheems), zon, halfschaduw
Betonica officinalis * (inheems), zon
Cichorium intybus * (inheems), zon
Clinopodium vulgare * (inheems), halfschaduw
Echium vulgare * (inheems), zon

*Erigeron karvinskianus** zon
Euphorbia cyparissias * (inheems), zon
Geranium nodosum, halfschaduw, schaduw
Geranium phaeum (inheems), halfschaduw, schaduw
Hypericum perforatum * (inheems), zon
Leucanthemum vulgare * (inheems), zon
Lunaria rediviva * (inheems), zon, halfschaduw, schaduw
Oenothera biennis * (inheems), zon
*Origanum vulgare** (inheems), zon
Pilosella aurantiaca * (inheems), zon
Prunella vulgaris * (inheems), halfschaduw
Salvia pratensis * (inheems), zon
Silene dioica * (inheems), zon, halfschaduw
Valeriana officinalis * (inheems), zon
Verbascum soorten * (inheems), zon

BOLLEN

Zie Puccinilijst

OPTIE 2

BLOEMRIJK GRAS

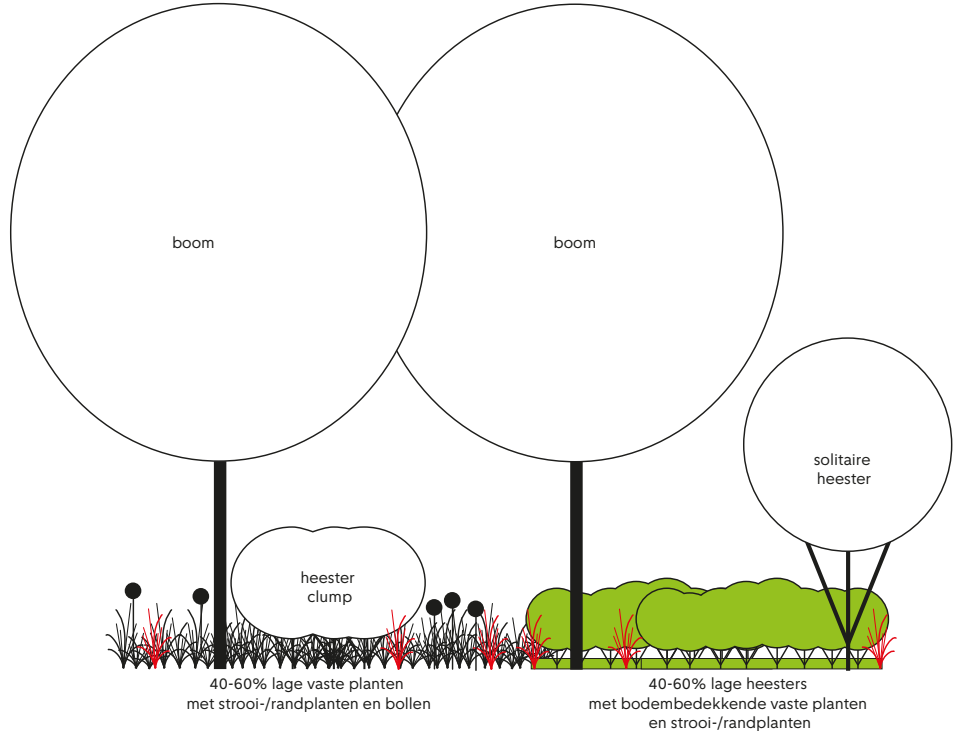
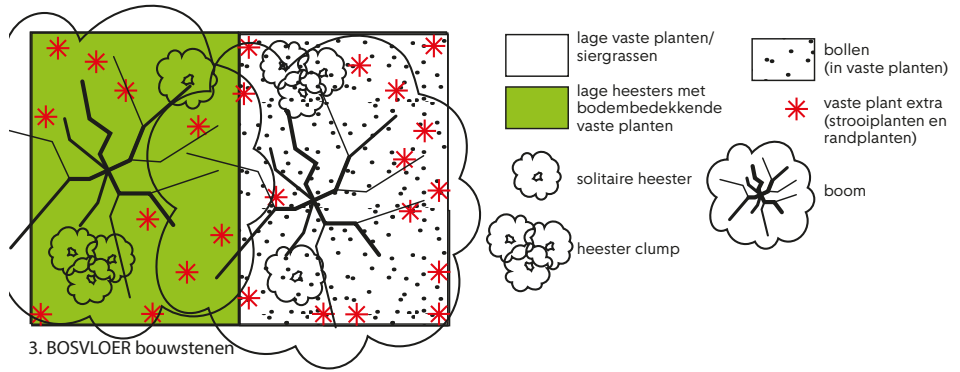
zaaimengsels inheems, zie Puccini lijst

OPTIONEEL:

BOLLEN

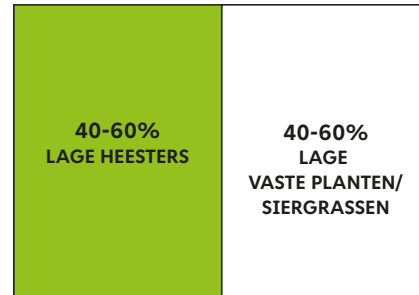
Zie Puccinilijst

Referentiebeelden en principetekeningen BOSVLOER

3. BOSVLOER onder bomen/ gebouwen

- Schaduw
- Onderbeplanting als bosvloer onder bomen, hoge heesters en gebouwen
- Op plekken: pocketpark, plek in park, brede straat of wadi
- minimaal 6 m breed en 20 m lang

3. BOSVLOER verhoudingen

Omschrijving en streefbeeld

Doel is een volledig bedekte 'bosvloer' onder bomen en hoge heesters. Deze bosvloer gaat onkruid tegen en de bodem houdt vocht beter vast. Hiervoor wordt een bodembedekkende bosvloer van lagere heesters (40-60%) en vaste planten/siergrassen (40-60%) toegepast. Afhankelijk van de gebruikte soorten kan het nodig zijn om onder de lage heesters ook de bodembedekkende laag van vaste planten aan te planten om ook daar onkruidvorming tegen te gaan (zie TAPIJT). De bosvloer bestaat bij voorkeur voor **minimaal 50% uit wintergroene** soorten.

Op open plekken waar meer zonlicht is worden daarnaast groepen hogere vaste planten toegepast, deze zijn in staat boven ongewenste kruiden uit te groeien. Ook kunnen hier heesterclumps voorkomen. In situaties waar al schaduw is (bomen en/of gebouwen) hier kunnen meteen (half)schaduw soorten aangeplant worden.

Wanneer de (hoge) heesters en bomen nieuw aangeplant worden zal de onderbeplanting de eerste ca. 10 a 15 jaar nog zon/halfschaduw georiënteerd zijn. Daarna moet deze beplanting waarschijnlijk vervangen worden door schaduwminnende soorten.

Voor tussenruimtes tussen de bomen en heesters die geen schaduw zullen krijgen kunnen de groepen hoge vaste planten behouden blijven.

Bouwstenen Bosvloer

LAGE HEESTERS 40-60%

- Heesters 20-100 cm schaduw
- in groepen en/of mix aanplanten
- de bosvloer (incl. vaste planten/siergrassen) bestaat bij voorkeur voor minimaal 50% uit wintergroene soorten

LAGE VASTE PLANTEN/SIERGRASSEN 40-60%

- in groepen en/of mix aanplanten
- de bosvloer (incl. lage heesters) bestaat bij voorkeur voor minimaal 50% uit wintergroene soorten

BODEMBEDEKKENDE VASTE PLANTEN

- bodembedekkende laag vaste planten tot ca. 20cm hoog onder de lage heesters aangeplant

OPTIONEEL:

HOG VASTE PLANTEN/SIERGRASSEN

- hoge vaste planten/siergrassen in zon/halfschaduw in groepen aangeplant

STROOIPLANTEN (EXTRA)

- Enkele kortlevende en/of uitzaaiende soorten gestrooid in de bosvloer.

BOLLEN

- Tussen de vaste planten kunnen bollen aangeplant worden.

HEESTER CLUMPS

- Ook heesterclumps kunnen zowel in de lage heesters (40-60%) als in de vaste planten (40-60%) aangeplant worden.

HEESTERS SOLITAIR

- Deze heesters kunnen zowel in de lage heesters (40-60%) als in de vaste planten (40-60%) aangeplant worden.

BOMEN

Toekomst/successie

1. Schaduw vanaf begin van oude bomen of gebouwen, hier wordt meteen schaduwbeplanting aangeplant. In deze situatie is doorgaans weinig dynamiek, er ontstaat een stabiele beplanting.
2. Open zonnige plek als start, ontwikkeling naar schaduw door bomen en hoge heesters in 10-15 jaar: vloer/bodembedekking bij aanvang:
 - combi van lage heesters met hoge vaste planten in groepen.
 - na 10-15 jaar meer schaduw, en omvormen naar bosvloer met schaduw lage vaste planten en schaduw lage heesters

Beheer

- Ongewenste agressieve (en invasieve) onkruiden (zoals brandnetel, kweek, haagwinde, etc.) die de beplanting weg kunnen concurreren en de biodiversiteit verkleinen en houtige opslag (zoals braam, zaailingen van bomen en heesters) periodiek verwijderen.
- Heesters mogen vrijuit groeien, solitairen en wintergroene soorten alleen snoeien wanneer ze overkoken of voor overlast zorgen
- Heesters alleen periodiek verjongen wanneer vitaliseren nodig is (zo min mogelijk)
- Inboet: lage heesters, heesterclumps, solitaire heesters en lage- en hoge vaste planten/siergrassen worden ingeboet. Randplanten, strooiplanten en de bodembedekkende vaste planten worden niet ingeboet
- In de beplanting wordt niet geschoffeld (wortels beschadigen) maar geplukt.
- Vaste planten (m.u.v. wintergroene soorten) 1 x per jaar knippen in februari indien nodig

Soorten

LAGE HEESTERS 40-60%

Heesters 20-100 cm schaduw:

Zie Puccinilijst

LAGE VASTE PLANTEN/SIERGRASSEN 40-60%

Vaste planten/siergrassen schaduw:

Asplenium scolopendrium
Aster divaricatus
Blechnum spicant (inheems)
Brunnera macrophylla 'Caucasian Carpet' *
Brunnera macrophylla 'Sea Heart'
*Brunnera sibirica**
Carex morowii 'Mosten' (wintergroen)
Carex morowii 'Irish green' (wintergroen)
Carex morowii 'Variegata' (wintergroen)
Carex oshimensis cv (wintergroen)
Carex pendula (wintergroen)
Carex sylvatica (wintergroen)
Dryopteris affinis (wintergroen)
Dryopteris erythrosora
Dryopteris filix-mas
Epimedium 'Frohnleiten'/'Versicolor' (wintergroen)
Euphorbia amygdaloides var. *robbiae* (wintergroen)
Geranium macrorrhizum (en cv's)
Helleborus argutifolius (wintergroen)
Helleborus foetidus
Helleborus orientalis
Heuchera villosa 'Autumn Bride'
Iris foetidissima (wintergroen)
Kirengeshoma palmata
Lamiastrum galeobdolon 'Florentinum' (wintergroen)
Lamium maculatum (en cv's)
Lamium orvala
Liriope muscari 'Moneymaker' en cv's/*spicata* (wintergroen)
Luzula sylvatica * (wintergroen, inheems)
Matteuccia struthiopteris
Polygonatum multiflorum (inheems)

Polygonatum 'Weihenstephan'
Polypodium vulgare
Polystichum polyblepharum
Polystichum setiferum (inheems)
Polystichum setiferum 'Dahlem'
Polystichum setiferum 'Herrenhausen'
*Pulmonaria angustifolia 'Blue Ensign' **
Symphytum grandiflorum/'Wisley Blue'
Symphytum officinale
Trachystemon orientalis

HOGHE VASTE PLANTEN/SIERGRASSEN

vaste planten/siergrassen in zon/halfschaduw:

Amsonia tabernaemontana var. *salicifolia*
*Amsonia 'Storm Cloud' **
Anemone x hybrida CV
Aruncus 'Horatio'
Calamagrostis acutiflora 'Karl Foerster'
Deschampsia cespitosa 'Palava'
*Eupatorium 'Bartered Bride' **
Eupatorium maculatum 'Atropurpureum'
Iris foetidissima
Molinia Arundinacea cv
Persicaria amplexicaulis cv
Phlomis russeliana
Polygonatum x 'Weihenstephan'

BODEMBEDEKKENDE VASTE PLANTEN

bodembedekkende vaste planten (tot ca. 20cm) onder lage heesters, schaduw:

Brunnera macrophylla 'Caucasian Carpet'
*Brunnera siberica **
Fragaria vesca
Geranium cantabrigiense 'St. Ola'
Geranium macrorrhizum cv
*Glechoma hederacea **
Lamium galeobdolon 'Florentinum' (wintergroen)
Lamium maculatum (en cv's)

Ophiopogon japonicus (wintergroen)
Pachysandra terminalis 'Green sheen' (wintergroen)
Symphytum grandiflorum/'Wisley Blue'
Vinca minor (heester, wintergroen)
Waldsteinia ternata (wintergroen)

OPTIONEEL:

STROOIPLANTEN (EXTRA)

in lage heesters en lage vaste planten. kortlevend en/of uitzaaiend

*Aquilegia vulgaris** (inheems), zon, halfschaduw
*Clinopodium vulgare ** (inheems), halfschaduw
Geranium nodosum halfschaduw, schaduw
Geranium phaeum (inheems), halfschaduw, schaduw
*Lunaria rediviva ** (inheems), zon, halfschaduw, schaduw
*Prunella vulgaris ** (inheems), halfschaduw

BOLLEN

Zie Puccinilijst

HEESTERS SOLITAIR

Zie Puccinilijst

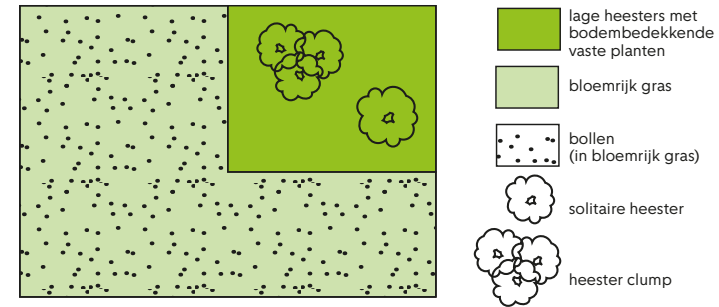
HEESTER CLUMPS

Zie Puccinilijst

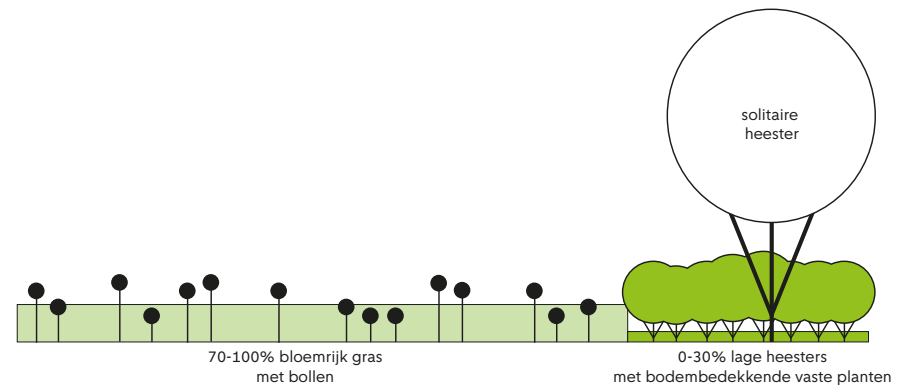
BOMEN

Zie Puccinilijst

Referentiebeelden en principetekeningen BLOEMRIJK GRASLAND

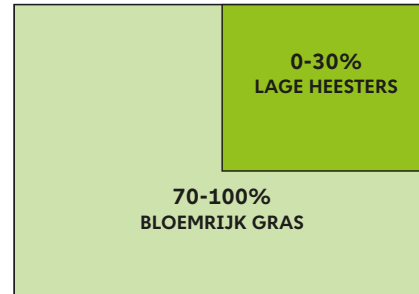

4. BLOEMRIJK GRASLAND bouwstenen

4. BLOEMRIJK GRASLAND

- Zon en eventueel halfschaduw
- Op plekken en langs straten: in bermen van landschappelijke lange lijnen, parken, ecologische verbindingzones (EHS)
- Afmetingen minimaal 1 x 5 m
- Bij toepassing van heesters minimaal 6 x 15 m

4. BLOEMRIJK GRASLAND verhoudingen

Omschrijving en streefbeeld

Bloemrijk of kruidenrijk grasland met een natuurlijk beeld. Hiervoor worden uitsluitend inheemse soorten gezaaid. Binnen dit grasland mogen max. 30% lage heesters voorkomen, aangeplant in groepen. Dit kan aangevuld worden met hogere heesterclumps en/of solitaire heesters. De heesters hebben een natuurlijk/landschappelijk beeld.

Bouwstenen

BLOEMRIJK GRAS 70-100%

- inheems zaaimengsel

LAGE HEESTERS 0- 30%

Groepen heesters 50-100 cm zon:

- De heesters worden zo aangeplant dat het grasland nog goed te maaien is, dus met voldoende tussenruimte en voor de maaier duidelijk leesbaar als groep of solitair

BODEMBEDEKKENDE VASTE PLANTEN

- bodembedekkende laag vaste planten tot ca. 20cm hoog onder de lage heesters aangeplant

OPTIONEEL:

BOLLEN

- In het bloemrijk gras kunnen bollen aangeplant worden.

HEESTER CLUMPS

- In de groepen lage heesters (0-30%) aangeplant.

HEESTERS SOLITAIR

- In de groepen lage heesters (0-30%) aangeplant.

Toekomst/successie

Een- en tweejarigen uit het bloemrijk gras zaaien zich uit en vullen open plekken op. Dit is een dynamische laag die er ieder jaar anders uit ziet. In de groepen lage heesters zit minder dynamiek, deze blijven naar verwachting 15 tot 20 jaar op dezelfde plek staan.

Beheer

- Dit beheer wordt nog nader besproken en bepaald

Soorten

BLOEMRIJK GRAS 70-100%

zaaimengsels inheems, zie Puccini lijst

LAGE HEESTERS 0-30%

Groepen heesters 50-100 cm zon:

Zie Puccinilijst

BODEMBEDEKKENDE VASTE PLANTEN

bodembedekkende vaste planten (tot ca. 20cm) onder lage heesters, zon:

*Ajuga reptans**

Alchemilla mollis

Geranium sanguineum var. Striatum

*Glechoma hederacea**

Persicaria affinis 'Darjeeling Red'

Vinca minor (heester wintergroen)

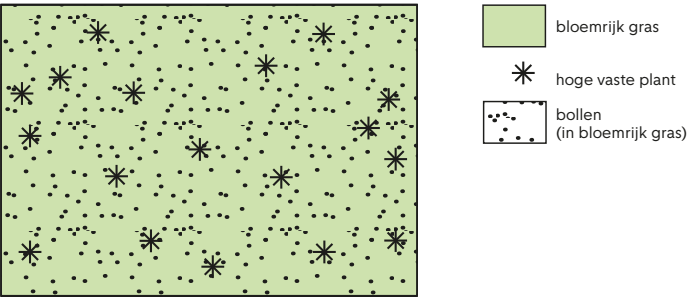
Waldsteinia ternata (wintergroen)

OPTIONEEL:

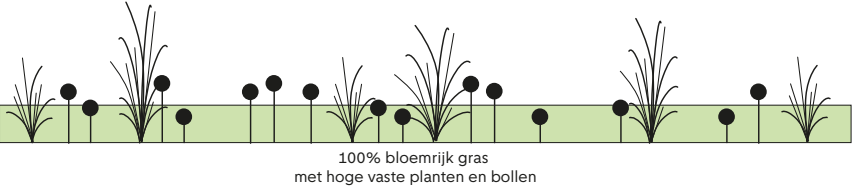
HEESTERS SOLITAIR, HEESTER CLUMPS EN BOLLEN

Zie Puccinilijst

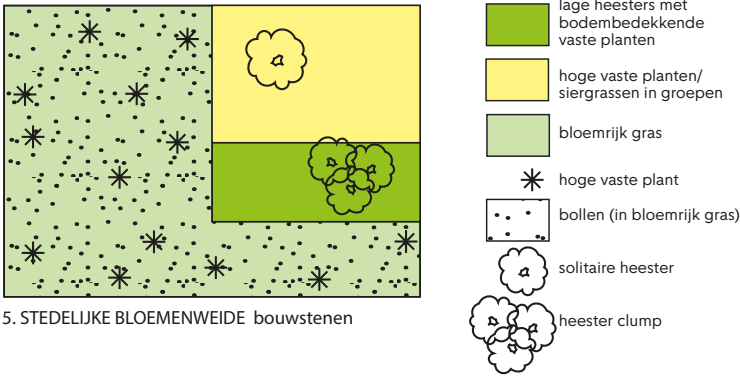
OPTIE 1

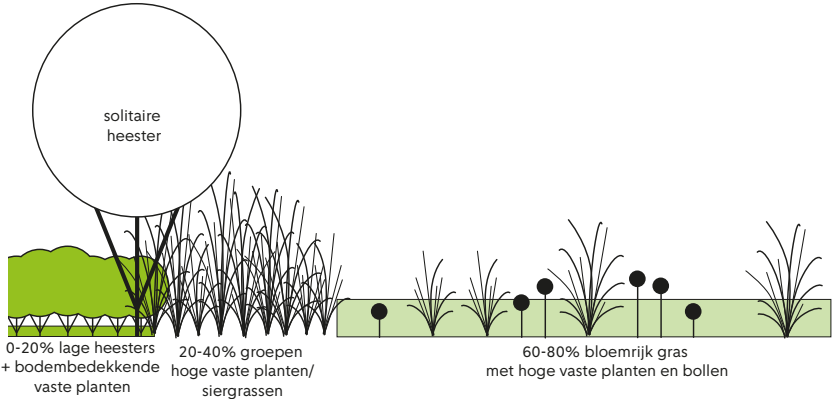
5. STEDELIJKE BLOEMENWEIDE bouwstenen

OPTIE 2

5. STEDELIJKE BLOEMENWEIDE bouwstenen

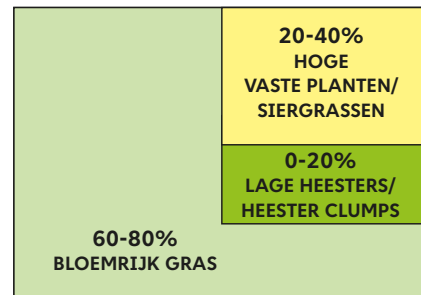

5. STEDELIJKE BLOEMENWEIDE

- Zon
- Gezaaid bloemrijk grasland met vaste planten/siergrassen gestrooid of in grote groepen
- Eventueel klein percentage heesters solitair of in groepen
- Op plekken: pocketpark, plek in park en in brede straat à la buurpleinpalet (voor speciale plekken in de buurt kleiner dan de bijzondere plekken/stadsgroen, dus niet zomaar overal, zie pag. 22 handboek groen)
- Minimale maten 6 x 15 m

5. STEDELIJKE BLOEMENWEIDE verhoudingen, optie 1

5. STEDELIJKE BLOEMENWEIDE verhoudingen, optie 2

Omschrijving en streefbeeld

Doel is een weelderig begroeide open weide met variatie in hoogte. Het beeld is een natuurlijk ogende dynamische beplanting.

Er zijn twee opties mogelijk:

- 100 % ingezaaid bloemrijk gras (inheems) met daarin enkele vaste planten/siergrassen ('strooigoed', extra planten)
- 60-80% ingezaaid bloemrijk gras (inheems) met daarin enkele vaste planten/siergrassen ('strooigoed', extra planten) en 0-40% hoge vaste planten en eventueel groepen lage heesters/heester clumps. In deze groepen kunnen ook solitaire heesters voorkomen. De groepen worden zo aangeplant dat er voldoende ruimte is tussen de groepen voor de maaier.

Bouwstenen

OPTIE 1:

BLOEMRIJK GRAS 100%

- inheems zaaimengsel

HOGE VASTE PLANTEN/SIERGRASSEN (GESTROOID)

- Hoge vaste planten/siergrassen gestrooid ingeplant in zaaimengsel. Maximaal 1 vaste plant per 2m².

OPTIONEEL:

BOLLEN

- In het bloemrijk gras kunnen bollen aangeplant worden.

OPTIE 2:

BLOEMRIJK GRAS 60-80%

inheems zaaimengsel

HOGE VASTE PLANTEN/SIERGRASSEN 20-40% (GROEPEN)

- Groepen hoge vaste planten en grassen in groepen of gemixt aangeplant

LAGE HEESTERS/HEESTER CLUMPS 0-20%

- De heesters zijn onderdeel van de groepen hoge vaste planten/siergrassen. Ze worden eveneens in groepen aangeplant.

BODEMBEDEKKENDE VASTE PLANTEN

- bodembedekkende laag vaste planten tot ca. 20cm hoog onder de lage heesters aangeplant

OPTIONEEL:

HOGE VASTE PLANTEN/SIERGRASSEN (GESTROOID)

- Hoge vaste planten/siergrassen gestrooid ingeplant in zaaimengsel. Maximaal 1 vaste plant per 2m². Dit zijn planten die niet ingeboet worden

Referentiebeelden STEDELIJKE BLOEMENWEIDE

BOLLEN

- In het bloemrijk gras kunnen bollen aangeplant worden.

HEESTERS SOLITAIR

- Deze heesters kunnen in de groepen hoge vaste planten en/of in de lage heesters (20-40%) aangeplant worden.

Toekomst/successie

Een- en tweejarigen uit het bloemrijk gras zaaien zich uit en vullen open plekken op. Dit is een dynamische laag die er ieder jaar anders uit ziet. In de groepen hoge vaste planten zit minder dynamiek, hier worden sterke soorten gebruikt die naar verwachting 10 tot 15 jaar op dezelfde plek blijven.

Beheer

- Ongewenste agressieve (en invasieve) onkruiden (zoals brandnetel, kweek, haagwinde, etc.) die de beplanting weg kunnen concurreren en de biodiversiteit verkleinen en houtige opslag (zoals braam, zaailingen van bomen en heesters) periodiek verwijderen.
- Heesters mogen vrijuit groeien, solitairen en wintergroene soorten alleen snoeien wanneer ze overkoken of voor overlast zorgen
- Heesters alleen periodiek verjongen wanneer vitaliseren nodig is (zo min mogelijk)
- Inboet: lage heesters, heesterclumps, solitaire heesters en hoge vaste planten/siergrassen gestrooid en in groepen worden ingeboet en de lage vaste planten onder lage heesters worden niet ingeboet
- In de beplanting wordt niet geschoffeld (wortels beschadigen) maar geplukt.
- Vaste planten (m.u.v. wintergroene soorten) 1 x per jaar knippen in februari indien nodig
- Het bloemrijk grasland met vaste planten wordt 1 keer per jaar gemaaid (bosmaaier) en afgevoerd in het vroege voorjaar (februari), hierbij blijven de solitaire heesters gespaard.

Soorten

OPTIE 1:

BLOEMRIJK GRAS 100%

inheems zaaimengsel, zie Puccini lijst

HOGE VASTE PLANTEN

gestrooid in zaaimengsel (max. 1 per 2m²)

Althaea cannabina

Aster turbinellus

Aster 'Little Carlow'

Calamagrostis acutiflora 'Karl Foerster'

Cephalaria gigantea

*Eupatorium 'Bartered Bride' **

Eupatorium maculatum 'Atropurpureum'

*Foeniculum vulgare**

Hemerocallis citrina

Iris sibirica 'Perry's Blue'

Persicaria amplexicaulis cv

*Valeriana officinalis**

*Verbascum soorten**

Verbena bonariensis

Vernonia crinata

Vernonia crinita 'Mammuth'

Vernonia lettermannii 'Iron Butterfly'

*Vernonia noveboracensis 'Albiflora' * ('White Lightning')*

OPTIONEEL:

BOLLEN

zie Puccini lijst

OPTIE 2:

BLOEMRIJK GRAS 60-80%

inheems zaaimengsel, zie Puccini lijst

HOGHE VASTE PLANTEN/GRASSEN 20-40%

Groepen hoge vaste planten en grassen, zon

Althaea cannabina
*Amsonia 'Storm Cloud' **
Amsonia tabernaemontana var. *salicifolia*
Aster tataricus 'Jindai'
Aster turbinellus
Calamagrostis acutiflora 'Karl Foerster'
Cephalaria gigantea
Cortaderia selloana
*Datisca cannabina **
Deschampsia cespitosa 'Palava'
Eupatorium maculatum 'Atropurpureum'
*Eupatorium 'Bartered Bride' **
*Hemerocallis altissima **
Hemerocallis citrina
Heterotheca camporum var. *Glandulissima **
Iris sibirica 'Perry's Blue'
Miscanthus sinensis 'Adagio'
Miscanthus sinensis 'Little Kitten'
Miscanthus sinensis 'Morning Light'
Miscanthus sinensis 'Red Wine'
Miscanthus sinensis 'Yaku Jima'
Molinia Arundinacea cv
*Panicum virgatum 'Heiliger Hain' **
*Panicum virgatum 'Dallas Blues' **
Persicaria amplexicaulis cv
Stipa gigantea
Telekia speciosa
Vernonia crinita 'Mammuth'
Vernonia lettermannii 'Iron Butterfly'
Vernonia noveboracensis 'Albiflora' ('White Lightning')
Veronicastrum virginicum 'Adoration'
Veronicastrum virginicum 'Album'

LAGE HEESTERS 20-40%

Groepen heesters 50-100 cm zon:

Zie Puccini lijst

BODEMBEDEKKENDE VASTE PLANTEN

bodembedekkende vaste planten (tot ca. 20cm) onder lage heesters, zon:

*Ajuga reptans**
Alchemilla mollis
Geranium sanguineum var. *Striatum*
*Glechoma hederacea**
Persicaria affinis 'Darjeeling Red'
Vinca minor (heester wintergoen)
Waldsteinia ternata (wintergroen)

OPTIONEEL:

HOGHE VASTE PLANTEN

gestrooid in zaaimengsel (max. 1 per 2m²)

Althaea cannabina
Aster turbinellus
Aster 'Little Carlow'
Calamagrostis acutiflora 'Karl Foerster'
Cephalaria gigantea
Eupatorium maculatum 'Atropurpureum'
*Eupatorium 'Bartered Bride' **
*Foeniculum vulgare**
Hemerocallis citrina
Iris sibirica 'Perry's Blue'
Persicaria amplexicaulis cv
*Valeriana officinalis**
Verbascum soorten*
Verbena bonariensis
Vernonia crinata
Vernonia crinita 'Mammuth'
Vernonia lettermannii 'Iron Butterfly'
*Vernonia noveboracensis 'Albiflora' *('White Lightning')*

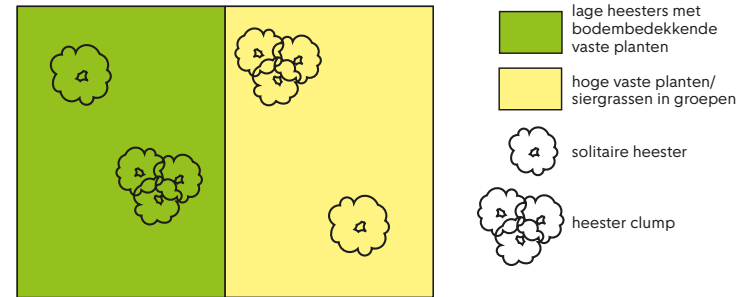
BOLLEN

zie Puccini lijst

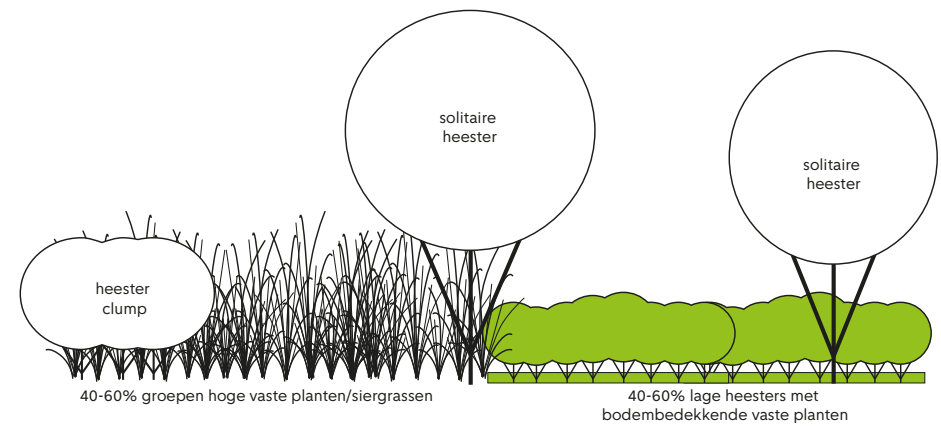
HEESTERS SOLITAIR

zie Puccini lijst

Principetekeningen en referentiebeelden HOGE GROEPEN

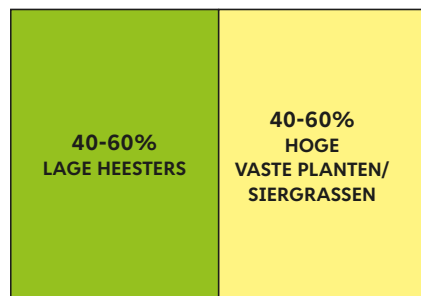

6. HOGE GROEPEN bouwstenen

6. HOGE GROEPEN

- Zon
- Hoge vaste planten in grote groepen in combinatie met vlakken/groepen lage heesters en eventueel hoge heesters
- Op plekken: pocketpark, plek in park, plein of in een brede straat à la buurpleinpalet (voor speciale plekken in de buurt kleiner dan de bijzondere plekken/stadsgroen, dus niet zomaar overal, zie pag. 22 handboek groen)
- Minimaal 6 x 15 m

6. HOGE GROEPEN verhoudingen

Omschrijving en streefbeeld

Het beeld is groepen hoge vaste planten/siergrassen (40-60%) afgewisseld met vlakken/groepen lage heesters (40-60%). Daarnaast kunnen in de lage heesters ook solitaire hogere heesters of heesters in clumps voorkomen, voor meer variatie in hoogte.

Ook hier worden lage bodembedekkende vaste planten onder de lage heesters geplant om de bodem snel te laten bedekken en onkruid tegen te gaan.

Bouwstenen

HOGE VASTE PLANTEN/SIERGRASSEN 40-60%

- Groepen hoge vaste planten en siergrassen in groepen of gemixt aangeplant

LAGE HEESTERS 40-60%

- De heesters worden in groepen aangeplant, duidelijk leesbaar als groep

BODEMBEDEKKENDE VASTE PLANTEN

- bodembedekkende laag vaste planten tot ca. 20cm hoog onder de lage heesters aangeplant

OPTIONEEL:

HEESTER CLUMPS

- Heesterclumps (groepen) kunnen in de groepen vaste planten/siergrassen (40-60%) en/of lage heesters (40-60%) aangeplant worden. Ze groeien vrijuit en zijn qua hoogte duidelijk te onderscheiden van de omringende beplanting.

HEESTERS SOLITAIR

- Deze heesters kunnen in de groepen hoge vaste planten/siergrassen (40-60%) en/of lage heesters (40-60%) aangeplant worden.

Toekomst/successie

Door sterke hoge vaste planten te kiezen voor de groepen heeft onkruid weinig kans. Deze planten blijven grotendeels op hun plek en groeien hoog genoeg om de concurrentie met de ongewenste kruiden aan te gaan.

De bodembedekkende vaste planten kunnen wegvallen als de heesters groter groeien, inboeten van deze bodembedekkende laag is dan niet meer nodig.

Beheer

- Ongewenste agressieve (en invasieve) onkruiden (zoals brandnetel, kweek, haagwinde, etc.) die de beplanting weg kunnen concurreren en de biodiversiteit verkleinen en houtige opslag (zoals braam, zaailingen van bomen en heesters) periodiek verwijderen.
- Heesters mogen vrijuit groeien, solitairen en wintergroene soorten alleen snoeien wanneer ze overkoken of voor overlast zorgen
- Heesters alleen periodiek verjongen wanneer vitaliseren nodig is (zo min mogelijk)
- Inboet: lage heesters, heesterclumps, solitaire heesters en hoge vaste planten/grassen worden ingeboet. Randplanten, strooiplanten en de lage vaste planten onder lage heesters worden niet ingeboet
- In de beplanting wordt niet geschoffeld (wortels beschadigen) maar geplukt.
- Vaste planten (m.u.v. wintergroene soorten) 1 x per jaar knippen in februari indien nodig

Soorten

HOGE VASTE PLANTEN/GRASSEN 40-60%

Groepen hoge vaste planten en grassen, zon

Aconogonon polymorphum (voorheen *Persicaria polymorpha*) *

Althaea cannabina

Amsonia 'Storm Cloud' *

Amsonia tabernaemontana var. *salicifolia*

Aralia racemosa

Aralia californica

Aster glehnii 'Agleni'

Aster tataricus 'Jindai'

Aster turbinellus

Aster umbellatus

Baptisia australis cv's

Calamagrostis acutiflora 'Karl Foerster'

Cephalaria gigantea

Cortaderia selloana

Datisca cannabina *

Eupatorium 'Bartered Bride' *

Eupatorium maculatum 'Atropurpureum'

Hemerocallis altissima *

Hemerocallis citrina

Heterotheca camporum var. *Glandulissima* *

Inula magnifica 'Sonnenstrahl'

Iris sibirica 'Perry's Blue'

Leucanthemella serotina 'Herbststern' *

Macleaya cordata

Miscanthus sinensis 'Adagio'

Miscanthus sinensis 'Little Kitten'

Miscanthus sinensis 'Morning Light'

Miscanthus sinensis 'Red Wine'

Miscanthus sinensis 'Yaku Jima'

Molinia Arundinacea cv

Panicum virgatum 'Heiliger Hain' *

Panicum virgatum 'Dallas Blues' *

Persicaria amplexicaulis cv's

Stipa gigantea

Silphium perfoliatum *

Telekia speciosa
Vernonia crinita 'Mammuth'
Vernonia lettermannii 'Iron Butterfly'
Vernonia noveboracensis 'Albiflora' * ('White Lightning')
Veronicastrum virginicum 'Adoration'
Veronicastrum virginicum 'Album'
Yucca filamentosa

LAGE HEESTERS 40-60%

Groepen heesters 50-100 cm zon:

Zie Puccinilijst

BODEMBEDEKKENDE VASTE PLANTEN

bodembedekkende vaste planten (tot ca. 20cm) onder lage heesters, zon:

*Ajuga reptans**
Alchemilla mollis
Geranium sanguineum var. *Striatum*
*Glechoma hederacea**
Persicaria affinis 'Darjeeling Red'
Vinca minor (heester wintergoen)
Waldsteinia ternata (wintergroen)

OPTIONEEL:

HEESTERS SOLITAIR

zie Puccini lijst

HEESTER CLUMPS

Zie Puccinilijst

